

Det kongelige kulturdepartement
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Trondheim 25. juni 2013

Høring av NOU 2013:4 Kulturutredningen. Uttalelse fra Museene i Sør-Trøndelag AS

Museene har et samfunnsoppdrag

Museene i Sør-Trøndelag AS (MiST) er glad for at vi har fått en ny kulturutredning, og vil med dette benytte anledningen til å komme med noen kommentarer til det foreliggende dokument, relatert til museene og hva vi mener er viktig i den sammenheng.

MiST er tydelig på at museene har et samfunnsoppdrag, som er en naturlig følge av den store offentlige finansieringen museene får. Dette samfunnsoppdraget skal være med å bestemme retning for gjennomføring og prioritering av funksjonene samlingsforvaltning, forskning og formidling. For noen museer kan dette være åpenbart, for andre ikke. Vi imøteser derfor en prosess med klargjøring av begrepet "samfunnsoppdraget", slik utredningen nevner (NOU 2013:4, 2013, pp. 152f, 300f).

Kvalitativ vurdering av museene

MiST støtter forslaget om omlegging fra bruk av kvantitative målemetoder (bl.a. i forbindelse med rapportering til de offentlige tilskottsgiverne) til en kvalitativ vurdering av hvordan museene løser sitt samfunnsoppdrag, og hvor vurderingen gjerne kan skje etter en lengre periode enn ett år (f.eks. hvert fjerde år). Regnskap og andre forhold knyttet til økonomi krever årlig rapportering, og noen av de kvantitative størrelsene museene rapporterer på pr dato vil fortsatt være nyttig å ha årlig. Men det sentrale må bli en kvalitativ analyse tuftet på dimensjonene kvalitet, publikum og mangfold (jf. NOU 2013:4, 2013, p. 30ff), og at det blir utviklet gode metoder og rutiner for dette, basert på forskning og dialog med museene (NOU 2013:4, 2013, p. 301f). For å skape like vilkår for rapporteringen og de kvalitative analysene, vil MiST tilrå at en vurderer å etablere gode felles standarder.

Museenes besøksmønster må endres

Norsk kulturbarometer 2012 viser små endringer i besøksmønsteret til museene sammenlignet med tidligere undersøkelser. Fortsatt er det slik at høy utdanning, god inntekt og museumsbesøk henger sammen. De som besøker museene minst, er personer med lav utdanning og lav husholdningsinntekt (Vaage, 2013, p. 49ff). MiST mener det er viktig å endre dette besøksmønstret, slik at både flere og et bredere lag av vår befolkning kan ha nytte og glede av museene.

En sentral del i det å tenke og praktisere mangfold, er universell utforming. Alle skal ha like muligheter til å delta og bidra i det arbeidet og de tilbudene som er knyttet til museene (jf. Meld. St. 10, 2011). Målrettede tiltak for å inkludere minoriteter i museene (både som ansatte og publikum) er viktig, ved siden av å få fremmet økt tilgjengelighet "...gjennom å bygge ned fysiske barrierer, språklige barrierer, kunnskaps- og informasjonsbarrierer og økonomiske barrierer" (NOU 2013:4, 2013, p. 293). Siden vi vet at økonomi kan være en barriere (jf. forrige avsnitt), ønsker vi å utfordre departementet spesielt på dette. Hvilke muligheter og løsninger finnes for å minske/fjerne en slik type barriere?

Museene som institusjoner for livslang læring

Når vi sier at besøksmønstret må endres, er det fordi vi mener museene er gode institusjoner og arenaer for dannelse og læring, og som vi registrerer at Kulturutredningen i liten grad har fokus på. Museenes lærings-potensiale er særlig knyttet til livslang læring, både innenfor et formelt utdanningsløp og uformell læring. MiST mener at det må arbeides videre med dette potensialet, i tråd med EUs plan for livslang læring som en overbygning for utdanningspolitikken og sysselsettingspolitikken, og som Norge har forpliktet seg til gjennom sitt EØS-medlemskap (jf. Lisboa-strategien). Sentralt for EUs program er å styrke livslang lærings bidrag til sosial samhörighet, aktivt medborgerskap, interkulturell dialog, likestilling mellom kjønnene og personlig utvikling (EUs program for livslang læring).

Tiltak som kan støtte museenes samfunnsoppdrag

Vi ønsker også at det blir tatt tak i følgende utfordringer, og som en må se på som tiltak som kan gjøre museene bedre i stand til å ivareta sitt samfunnsoppdrag:

- vurdere sammenslåing av kulturminnevernet og kulturvernet til et og samme departement (mange museer har samlinger hvor Miljøverndepartementet har et forvaltnings- og tilskottsansvar, noe vi har erfart byr på faglige og økonomiske utfordringer)
- vurdere Norsk kulturråds regler for støtte til musikk og scenekunst (mange av museene bruker begge disse kulturformene aktivt i sitt lærings- og formidlingsarbeid, men kan ikke søke støtte)
- vurdere lignende støtteordninger som Innovasjon Norge har til utviklingstiltak, særlig med tanke på museene er en av hovedattraksjonene i reiselivssammenheng
- øke ressurstilgangen til museenes arbeid med samlinger og eldre driftsbygninger (det et stort etterslep innenfor samlingsforvaltning, og mange av museenes eldre driftsbygninger må oppgraderes til dagens standard)

- øke driftstøtten til museer som har bygget nye museumsbygg

Evaluering av Museumsreformen

Vi er glad for at Norsk kulturråd har bestilt en evaluering av museumsreformen som skal ha fokus på reformens organisatoriske aspekter (Meld. St. 10, 2011, p. 152). Det tror vi er nødvendig, ikke minst med tanke på hvordan konsolideringen er blitt løst fra fylke til fylke, og hva som er de faglige konsekvensene av de ulike organisatoriske modellene som finnes.

Museene er en viktig del av "vår kulturelle grunnmur"

Det er bra at utredningen har fokus på behovet for et lokalt kulturløft, med vekt på den "kulturelle grunnmuren" representert ved folkebibliotekene, fritidsklubber, kulturskoler og frivillige organisasjoner. Vi vil hevde at museene også hører med til den kulturelle grunnmuren. Museene står for opplevelse og god folkeopplysning, de engasjerer lokalsamfunnet med en rekke tilbud og ikke minst knytter til seg mange frivillige. Bidraget fra den enkelte kommune til museet de har en vertskapsrolle overfor varierer. Med bakgrunn i den store betydningen mange museer har for sitt lokalsamfunn og befolkningen i den enkelte kommune, mener vi at flere av vertskommunene i større grad må utfordres på utvikling og drift av sine museer.

Økonomi

MiST tar samfunnsoppdraget på alvor. I tillegg til forutsetningene og problemstillingene nevnt ovenfor, vil vi også understreke at dette samfunnsoppdraget forutsetter gode og forutsigbare økonomiske rammebetingelser.

Museene skal være relevante for dagens befolkning. Vi ser derfor fram til oppfølgingen av Kulturutredningen.

Med vennlig hilsen

Suzette Paasche
adm. dir.

Referanser

EUs program for livslang læring. (u.d.). Hentet 6 22, 2013 fra regjeringen.no.

Meld. St. 10. (2011). *Kultur, inkludering og deltaking.* Oslo: Det kongelige kulturdepartement.

NOU 2013:4. (2013). *Kulturutredningen 2014.* Oslo: Departementenes servicesenter. Informasjonsavdelingen.

Vaage, O. (2013). *Norsk kulturbarometer 2012.* Oslo - Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.